

Til omdeling til Retsudvalgets medlemmer.

Kære retsudvalg

Tak for foretrædet i går, hvor jeg fik lejlighed til kort at orientere jer om den aktuelle situation og fremsætte min opfordring til jer om at tage politiske initiativer for at revitalisere retshjælpen. En skam dog, at der var 23 medlemmer af udvalget, der ikke deltog.

Jeg blev opfordret til at fremkomme med konkrete forslag til forbedringer for retshjælpsinstitutionerne, eventuelt midlertidigt, der kunne gennemføres umiddelbart, uden at afvente resultatet fra en eventuel lovforberedende arbejdsgruppe, der skal gennearbejde hele området med retshjælp og access to justice.

Da jeg forstod, at der var nye medlemmer udvalget, der ønskede yderligere information om det historiske forløb op til i dag genfremsender jeg vedhæftet mit **Lovforslag til Lov om Retshjælp** (REU, 2016-17, Alm.del, Bilag 132, 20. januar 2017), der fortsat er et bud på en samlet koordineret model for den førprocessuelle retshjælp, der formodentlig godt ville kunne igangsættes inden for den nuværende økonomiske ramme, selv om den senere udvikling har medført, at problematikken med tiltrækning, uddannelse og fastholdelse af frivillige rådgivere bør behandles og indarbejdes.

Under Justitias høring i Landstingssalen foreslog Rune Lund (daværende retsordfører for EL) at I eventuelt kunne nedsætte en Parlamentarisk Arbejdsgruppe til at samle og fremsætte forslag. Det kunne også være en anden form for formel/uformel arbejdsgruppe, som kunne fastsætte rammerne for de mulige midlertidige ændringer og indsamle og vurdere forslag fra alle retshjælpsinstitutioner og andre.

Men jeg skal her vende tilbage med mine umiddelbare forslag vedrørende retshjælpsinstitutionerne.

Forslag der ikke kræver økonomi, men alene ændringer i loven/bekendtgørelsen:

1. Fjerne trinopdelingen trin 1-3, og lav eventuelt 2 nye: Umiddelbar retshjælp og Videregående retshjælp.
2. Fjern undtagne sagstyper og kravet om, at alle retshjælpsinstitutioner skal kunne rådgive om alle retsområder. Blot skal deklarationen være tydelig. Tillad landsdækkende retshjælpstilbud. Tillad andre henvendelsesmåder end personlig og tillad praktisk bistand som partsrepræsentation til småsagsprocessen.
3. Undgå "dobbeltdækning" i retshjælp ved at genindføre nedlæggelse af Offentlig retshjælp ved advokat i byer, hvor der er velfungerende og veletablerede retshjælpsinstitutioner jf. (tidligere Højesteretspræsident) Børge Dahl i særudtalelse, bilag A i Beretning fra Arbejdsgruppen om statstilskud til private retshjælpsinstitutioner (1978), og overfør de sparede penge til Retshjælpspuljen.
4. Beskyt begrebet "retshjælp" så det er muligt med kampagner.
5. Fjern økonomigrænserne for aktivitetstilskud på trin 2 og 3, de er administrationskrævende og betyder i praksis alligevel ikke det store.
6. Fjern nuværende opdeling af mulige støtteberettigede udgifter, fastsæt klarere tilskudsgrundlag og tillad smidigere brug af pengene, f.eks. personaleomkostninger - alt ud fra et princip om at tilskuddet skal skabe optimale rammer for frivillig indsats.
7. Fjern eller effektiviser aktivitetstilskuddet.
8. Lave om på tidspunkt for ansøgning/bevilling (til forud for det pågældende driftsår).
9. Tillade regnskabsmæssig aktivering og løbende afskrivninger på anlægsaktiver mv.
10. Der skal stilles krav om, at alle støttede retshjælpsinstitutioner løbende skal oplyse deres adresse/kontaktdata til et centralt ajourført opslagssted.

11. Retshjælpsinstitutionerne godkendes til at kunne modtage omkostninger i forbindelse med småsager (rpl. § 316 jf. § 260, stk. 5 og 6).

Forslag, der kræver beskeden økonomi eller indgriben på andre områder:

- a. Lav fælles telefonrådgivning med et fællesnummer, der må skift bemandes af rådgivere fra de enkelte institutioner og med mulighed for henvisning til det nærmeste fysiske retshjælpsinstitution.
- b. Lav fælles søge hjemmeside – gerne med "gør det selv"-funktion.
- c. De private retshjælpsforsikringer skal betale bidrag til Retshjælpspuljen, f.eks. a la Offererstatningsfonden.

(Hvis der er interesse for det, kan jeg eftersende nærmere begrundelse og motivering for de enkelte forslag).

Hertil kommer så de konkrete forslag som andre har fremsat gennem tiderne.

Fra Retsplejerådets **REDEGØRELSE OM RETSHJÆLP VED ADVOKAT MV.** (REU, 2011-12, Alm. del, Bilag 473, 29. juni 2012):

3.5 Infoside på nettet

Retsplejerådet anbefaler, at der udarbejdes en samlet informationshjemmeside med oversigt over alle advokatvagter, retshjælpsinstitutioner og advokater, der yder retshjælp. Et medlem af Folketinget har over for Justitsministeriet foreslået et lignende tiltag, jf. kapitel 1, afsnit 1. En sådan informationsside kan med fordel placeres på Civilstyrelsens hjemmeside, alternativt med et link til Advokatsamfundets hjemmeside, hvor der allerede findes en oversigt over advokatvagter. Det er Retsplejerådets opfattelse, at en sådan samlet informationsside dels vil kunne være til hjælp for personer, der måtte have svært ved at finde en advokat, der yder retshjælp, dels vil domstole og biblioteker kunne henvise til denne side ved henvendelser om hjælp til at finde en advokat, der yder retshjælp.

Retsplejerådet kan anbefale, at man i forbindelse med etablering af nye retshjælpskontorer er særligt opmærksom på en bedre geografisk spredning af mulighederne for retshjælp. Retsplejerådet kan endvidere anbefale, at man ved en udbygning af muligheden for retshjælp ved eksisterende retshjælpskontorer også er opmærksom på, om man kan udvide kontorets geografiske hjælpeområde, f.eks. ved øget anvendelse af muligheden for telefonisk retshjælp i de sager, der måtte være egnede hertil.

Retsplejerådet finder endelig anledning til at bemærke, at man ved en udbygning af ordningerne med retshjælpsinstitutioner bør være opmærksom på, at der er nogle grupper i samfundet, der har et stort behov for at få en helt basal hjælp i sager, som andre borgere i højere grad kan klare selv med støtte af den vejledning, der kan gives mundtligt eller skriftligt af de relevante myndigheder. Dette gælder f.eks. også i forbindelse med småsagsprocessen og sager for forskellige nævn.

Fra Advokatorganisationernes fælles **Rapport om Retshjælp 2016s** (REU, 2016-17, Alm.del, Bilag 124, 17. januar 2017) anbefalinger til politikerne:

5.3.2. Overvejelser og anbefalinger vedrørende advokatvagter

• **Arbejdsgruppen anbefaler**, at Domstolsstyrelsen og Civilstyrelsen i samarbejde med Advokatsamfundet, som har det overordnede ansvar for advokatvagterne, udarbejder en samlet national søgbar liste over alle retshjælpsaktører – det vil sige både advokatvagter og retshjælpsinstitutioner.

- **Arbejdsgruppen anbefaler**, at det tilstræbes, at rådgivning i advokatvagten så vidt muligt finder sted fra offentligt tilgængelige bygninger og lokaler.

- **Arbejdsgruppen anbefaler**, at man i advokatvagterne overvejer anvendelsen af digital eller telefonisk rådgivning.

5.3.3. Overvejelser og anbefalinger vedrørende udbredelse af viden om retshjælpsordningen

- **Arbejdsgruppen anbefaler**, at Justitsministeriet etablerer en hjemmeside, hvor let tilgængelige oplysninger om mulighederne for og adgangen til de forskellige retshjælpstilbud samles centralt, således at retshjælpssøgende og rådgivere nemt, hurtigt og effektivt kan få oplysninger om de forskellige retshjælpstilbud.

- **Arbejdsgruppen anbefaler**, at samtlige aktører i retshjælpsordningen arbejder på at udbrede viden om retshjælpsordningen ved hjælp af informationsmateriale, kampagner med videre.

5.3.4. Overvejelser og anbefalinger vedrørende ny retshjælpsstruktur

- I forlængelse af arbejdsgruppens arbejde er det gruppens anbefaling, at Justitsministeriet med inddragelse af alle relevante aktører bør foretage en tilbundsående analyse af den samlede retshjælpsordning med henblik på at klarlægge, i hvilket omfang retshjælpsordningen bør ændres for at sikre alle borgere en reel og landsdækkende adgang til retshjælp.

Fra Justitias analyse **Den danske retshjælpsmodel – er der lige adgang til retshjælp ?** (REU, 2016-17, Alm. del, Bilag 350, 14. august 2017):

Anbefalinger, som vurderes at være udgiftsneutrale:

- **Øget information (jf. kapitel 7.1)**

- o Udvidelse af eksisterende hjemmeside med oplysninger om retshjælpsordninger.

- **Udbredelse af retshjælpskontorerne (jf. kapitel 7.2)**

- o Godkendelse af praktisk retshjælpsarbejde som kursusfag på jurastudiet.
- o Mere inddragelse af advokatfuldmægtige/advokater i retshjælpsarbejdet gennem advokatfuldmægtiguddannelsen og den obligatoriske efteruddannelse af advokater.
- o Øget anvendelse af digital rådgivning.
- o Inddragelse af andre faggrupper.

- **Tilskud til flere sagsområder (jf. kapitel 7.5)**

- o Ændring af fordelingen af aktivitetspuljen, således at incitamentet til at yde rådgivning på flere sagsområder – særligt forvaltningssager – fremmes, og der sker en mere fair fordeling af midlerne. Det kan også overvejes at ændre aktivitetspuljens andel af de samlede midler på bekostning af de andre puljer. Heller ikke dette vil være udgiftskrævende.

- **Klarere kriterier for tildelingen af tilskud mv. (jf. kapitel 7.6)**

- o En revision af ordningen for tildeling af tilskud kan afholdes inden for Civilstyrelsens eksisterende økonomiske rammer.

- **Kvalifikationskrav og udvikling af fælles standarder (jf. kapitel 7.7)**

- o Overvejelse af kvalifikationskravene, herunder om rådgivningen ikke altid bør superviseres af en færdiguddannet jurist med henblik på faglig sikring.

o Udarbejdelse af fælles standarder og retningslinjer for retshjælpskontorerne, evt. i samarbejde mellem retshjælpskontorerne fælles sekretariat, jf. anbefalingen i kapitel 7.4, og Civilstyrelsen. Kan i givet fald afholdes indenfor Civilstyrelsens og sekretariatets økonomiske rammer.

• **Øget samarbejde - fælles sekretariat (jf. kapitel 7.4)**

o Etablering af et fælles sekretariat, som varetager videndeling, informationsdeling, administrative opgaver mm. for retshjælpskontorerne. Sekretariatsarbejdet forventes at medføre en beskedent forøgelse af tilskuddet til de retshjælpskontorer, som stiller medarbejdere til rådighed, idet en koordinering og samling af administrative opgaver samtidig forventes at have et effektiviseringspotentiale for retshjælpskontorerne.

• **Udvikling af fælles standarder (jf. kapitel 7.7)**

o Yderligere tilskud til ansvarsforsikringer, hvis flere retshjælpskontorer vil tegne en sådan.

Anbefalinger, som vurderes at være udgiftsdrivende:

• **Øget information (jf. kapitel 7.1)**

o Gennemførelse af kampagner til udbredelse af viden om retshjælpsordningerne og udarbejdelse af informationsmateriale.

• **Udbredelse af retshjælpskontorerne (jf. kapitel 7.2)**

o Øget tilskud til styrkelse af eksisterende retshjælpskontorers åbningstider og antal rådgivninger mv.

o Øget tilskud som følge af geografisk udbredelse af retshjælpskontorer.

o Tilskud til transportudgifter til frivillige medarbejdere.

o Honorarer til frivillige medarbejdere.

• **Mere målrettet og opsøgende retshjælp (jf. kapitel 7.3)**

o Øget mulighed for dispensation, så flere specialiserede retshjælpskontorer kan opnå godkendelse som tilskudsberettigede. Forventes at medføre flere retshjælpskontorer, som skal have tilskud.

• **Øget samarbejde - fælles sekretariat (jf. kapitel 7.4)**

o Etablering af et fælles sekretariat, som varetager videndeling, informationsdeling, administrative opgaver mm. for retshjælpskontorerne. Sekretariatsarbejdet forventes at medføre en beskedent forøgelse af tilskuddet til de retshjælpskontorer, som stiller medarbejdere til rådighed, idet en koordinering og samling af administrative opgaver samtidig forventes at have et effektiviseringspotentiale for retshjælpskontorerne.

• **Udvikling af fælles standarder (jf. kapitel 7.7)**

o Yderligere tilskud til ansvarsforsikringer, hvis flere retshjælpskontorer vil tegne en sådan.

Jeg håber, at dette kan illustrere de muligheder der vil være for at I umiddelbart kan lave ændringer, der i større eller mindre grad, giver mere retssikkerhed for pengene, mindre retstab blandt de rådeøgende og gør de praktiske hverdage for de frivillige lettere.

Men som nævnt ovenfor bør forslag indkaldes fra andre retshjælpsinstitutioner og andre interesserede i en hurtigt arbejdende gruppe efter at I har tilkendegivet rammerne for de realistiske ændringer.

Med venlig hilsen

Ole Dueholm, advokat
Daglig leder

Denne e-mail er beregnet til den angivne modtager og kan indeholde fortroligt materiale og oplysninger. Hvis du ved en fejl modtager e-mailen vil jeg anmode dig returnere den til afsenderen ligesom du bedes slette den i dit system og undlade at kopiere og videresende den.

8844 2110

TELEFONRETSHJÆLPEN

Kirkemindevej 8, 8653 Them, www.Telefonretshjælpen.dk